

İİSBF SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

Cilt 4, Sayı 7, Aralık 2017, ISBN: 2147-8414

İmtiyaz Sahibi / General Director

Ali ÖZVEREN

Mütevelli Heyet Başkanı (Chairman of Board of Trustess)

Editör/Editor

Prof. Dr. Süleyman TÜRKEL

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Editor in Chief

Yrd. Doç. Dr. Murat KÖYLÜ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Yrd. / Ass. Editor in Chief

Arş. Gör. Gökçe MANAVGAT

Bilim ve Danışma Kurulu / Referees

Prof.Dr. A. Kadir Varoğlu *Başkent Üniv. İ.İ.B.F.*

Prof.Dr. Haluk Korkmaz *Toros Üniv. İ.İ.S.B.F.*

Prof.Dr. Nejat Basım *Başkent Üniv. İ.İ.B.F.*

Prof.Dr. Mehmet Tanyaş *Maltepe Üniv. İ.İ.B.F.*

Prof.Dr. Fatma Orel *Çukurova Üniv. İ.İ.B.F.*

Prof.Dr. Doğan Nadi Leblebici *Hacettepe Üniv.*

Prof.Dr. Haydar Çakmak *Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F.*

Prof.Dr. Turan KORKMAZ *Mersin Üniversitesi İ.İ.B.F.*

Prof.Dr. Kamuran ELBEYOĞLU *Toros Üniv. İ.İ.S.B.F.*

Prof.Dr. Banu Yazgan GÜVENÇ *Toros Üniv.İ.İ.S.B.F.*

Doç. Dr. Köksal Hazır *Toros Üniversitesi İ.İ.S.B.F.*

Doç. Dr. Abdullah Çalışkan *Toros Üniversitesi.*

Doç. Dr. Mustafa Bekmezci *Toros Üniversitesi.*

Doç. Dr. Emruhan Yalçın *Avrasya Üniv.*

Doç. Dr. Mehmet İNCE *Mersin Üniversitesi İ.İ.B.F.*

Yrd. Doç. Dr. Meltem Keskin KÖYLÜ *Aksaray Üniv.*

Yrd. Doç. Dr. Murat KÖYLÜ *Toros Üniv.İ.İ.S.B.F.*

Yrd. Doç. Dr. Ayhan DEMİRCİ *Toros Üniv.*

Yrd. Doç. Dr. Cengiz Tunç *Toros Üniv.*

Dergi Yazışma Adresi / Correspondence Address

Toros Üniversitesi İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler
Fakültesi Bahçelievler Mh. 1857 Sk. Yenişehir / MERSİN
Tel: (0324) 325 33 00

Toros Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi yılda iki kez,
6 ayda bir yayınlanan hakemli ve süreli bir sosyal bilimler
dergisidir.

Dergide öne sürülen fikirler makale yazarına aittir.

Toros University Social Sciences Journal is a refereed
and periodical journal published twice a year and once
every six months.

YUNANLARIN BİTMEYEN İDEALİ: “MEGALİ İDEA”

Emruhan YALÇIN

Doç. Dr., emruhanyalcin@hotmail.com

ÖZET

“Megali İdea”, Yunanca “Büyük Fikir” anlamına gelir. Bu kavram, özellikle Yunanistan’ın doğusuna yönelik olarak, Rumların yaşadıkları yerleri Yunanistan bayrağı altında birleştirmeyi amaçlamaktadır. “Megali İdea”nın temel fikri, Bizans İmparatorluğu ile Pontus Rum Devleti’nin yeniden ihyası, Büyük Helen İmparatorluğu’nun kurulmasıdır. Bu makalede, “Megali İdea”nın doğuşu, gelişmesi ve zaman içinde hangi aşamalara geldiği hakkında bilgi verilmiş, bugün ise Yunanlarca bu fikrin hâlâ yaşatıldığını gösteren örneklerden bahsedilmiştir. Burada amaç, tarihten gelen böylesine büyük bir ideali hâlâ canlı tutan komşumuza karşı geliştirilecek ilişkilerin, bu konunun göz önünde bulundurularak şekillendirilmesi ve eğitim sistemimizin ona göre yapılandırılması gerektiği ile alınacak tedbirleri ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Megali İdea, Yunan, Yunanistan, Helen, İstanbul

THE UNENDING GREEKS IDEAL: “MEGALİ İDEA”

Emruhan YALÇIN

Asst. Proff. Dr., emruhanyalcin@hotmail.com

ABSTRACT

“Megali Idea” means in Greek “The Big Idea”. This concept intends to unite the places, where the Greeks lived, under the flag of Greece, especially in the east of Greece. The basic idea of “Megali Idea” is the re-revival of the Greek Empire with the Byzantine Empire of Pontus re-designs, the establishment of the great Helen Empire.

In this article, has been informed about the birth, development of the “Megali Idea” and which steps it took over time, and has been mentioned about examples which show that today this idea is still adhered from Greeks. The goal here is to set out the measures to be taken, the relationships to be developed and revealed that our education system must be configured accordingly of this subject against our neighbor which is keeping alive such a great ideal from the date of holding.

Key Words: Megali İdea, Greek, Greece, Helen, Konstantinapolis

GİRİŞ

“Megali İdea”, Yunanca “Büyük Fikir” anlamına gelir. Bu kavram, özellikle Yunanistan’ın doğusuna yönelik olarak, Rumların yaşadıkları yerleri Yunanistan bayrağı altında birleştirmeyi amaçlayan yayılmacı bir milliyetçilik ve dış politika anlayışını simgelemektedir. “Megali İdea”nın öngördüğü temel fikir, Bizans İmparatorluğu ile Pontus Rum Devleti’nin yeniden ihyası, hatta bir Mekadon olmasına karşın ısrarla Yunanlı saydıkları Büyük İskender’in fethettiği tüm toprakları yeniden fethederek Büyük Helen İmparatorluğu’nun kurulmasıdır. Bu büyük imparatorluğun başkentinin de ısrarla “Konstantinapolis” diye adlandırdıkları “İstanbul” olması planlanmaktadır (Kürşat, 1978: 28-29). İmparatorluğun sınırları ise; Doğu’da Anadolu ortalarından, Kuzey’de Karadeniz’in Kırım’ı da içine alan kuzey kısımlarından ve Karpat dağlarıyla Tuna nehrine kadar uzanmakta; Batı ve güney sınırları ise, Adriyatik ve Akdeniz’den geçmektedir.

1.“Megali İdea”nın Doğuşu

Fatih Sultan Mehmet’in İstanbul’u fethederek Patrikliği yeniden kurması ile birlikte “Megali İdea” fikri doğmuş ve II. Katerina’nın Grek Projesi ile yürürlüğe girmiştir (Sorel, 1998: 28; Finkel, 2010: 340). Zaman içinde Ortodoks Kilisesi, Yunanlı yazarlar, şairler ve Rusya tarafından beslenen bu fikir 1791’de bir harita şeklinde düzenlenmiştir. Rigas Ferreros adlı milliyetçi Yunanlı bir şair tarafından 1791’de Bükreş’te hazırlanan ilk “Megali İdea” haritası 1796 yılında Viyana’da basılmış ve daha sonra Yunan yayımlıcağının temel belgesi haline gelmiştir. 1844’te Başbakan Ioannis Koletis de parlamentoda yaptığı konuşma ile bu fikri resmileştirmiştir. 1844 yılı Ocak ayında Yunan meclisinde konuşan Yanni Koletti adlı milletvekili ise şu ifadeleri kullanmıştır: “..Yunan Krallığı bütün Yunanistan değildir. Sadece Yunanistan’ın en küçük ve en fakir bir parçasıdır. Yunanlı, sadece krallık ülkesi halkı değildir. İyonya, Selanik, Serez, Edirne, İstanbul, ya da Trabzon ve Girit, Sisam Adası ve Yunan tarihine ve Yunan ırkına bağlanan tüm bölge ve yörelerde yaşayan halklardır. Elenizmin iki büyük başkenti vardır. Atina, krallığın başkentidir. İstanbul ise büyük başkent, tüm Yunanların ümit ve hayallerinin kentidir” (Türsan, 1987: 29; Kocabaş, 1988: 87-88; Karal, 1983: 107-108). Nitekim 1864’de yapılan Yunan Anayasası’nda Kral I. Yorgi’ye “Helenlerin Kralı” adı verilmişti. Millî Kuvvetlerin İstanbul’a girdiği gece Patrik IV. Meletios’un Yunanistan’a kaçmasından sonra Patrikhane’de yapılan aramada ele geçen belgeler arasında “Kara Kitap” da bulunmaktaydı. Bu kitapta bütün Ege ve Doğu Akdeniz, Trabzon merkezli Pontus, Arnavutluk kıyıları, Kıbrıs ve Onikiada kurmayı tasarladıkları Yunan-Rum devletinin sınırları içerisinde gösterilmekteydi (Kutay, 1946: 677; Şahin, 1980: 179).

Yavuz Sultan Selim’in Suriye ve Mısır’ı zapt etmesi ile beraber, Antakya ve İskenderiye Patrikhaneleri üzerinde nüfuz ve üstünlük sahibi kılınması İstanbul Patrikhanesi’nin gücünün artmasına, Papalık gibi gösterilmesine neden olmuştur. Nitekim Atina Üniversitesi Öğretim Üyesi ve Maarif Vekili Prof. Dr. Luvaris “...artık ‘Megali İdea’nın hükûmeti de var olmuştur ki bugüne kadar da durum devam etmiştir” diyerek Patrikhanenin rolünü açıkça ortaya koymaktadır. Osmanlı hâkimiyetine rağmen kültürlerini koruyan Rumlar, bu güçten yararlanarak eski Bizans toprakları üzerinde Bizans İmparatorluğu’nu yeniden kurmak için faaliyete geçmiştir. Patrikhane makamı, Bizans’ın dinî ve dünyevi olan iki yönlü iktidarının ayakta kalan tek taraflı devamı idi. Yani Bizans ölmemiş onun şahsında yaşamaya devam etmiştir (Sofuoğlu, 1996: 26).

Prof. Luvaris, “*Kilise muayyen ölçüde çöken ülkenin haklarının mirasçısı haline yükseltildi. Patrik Hristiyanlar için Bizans İmparatorluğu’nun yerini aldı ve Bizans devlet alametlerini bu arada iki başlı kartalı da aldı*” diyerek Rumların daha İstanbul’un fethinden itibaren tekrar bağımsızlıklarını kazanmak hırsına kapıldıklarını, Bizans İmparatorluğu’nu kurma hayalini kalplerine yerleştirmiş olduklarını ifade etmektedir. Luvaris sözlerine şöyle devam etmiştir:

“... Bizans ülkesinin yıkılması artık boyunduruk altına girmiş olan bu kavmin ruhundan bu zihniyeti silemedi. Bilakis kuvvetlendirip derinleştirerek İslam boyunduruğundan kurtulmak için sarsılmaz bir ümit uyandırdı. Şimdi artık parçalanmış olan kudretin ve eski ihtişamın yeniden kurulması, eski Bizans ülkesinde serbest bir Yunanlık manası herkesin ruhunda yaşayan, Yunan fikrinden ayrılmayan Haçın zaferi gibi hayaller beslemeğe başladı. Şimdi Konstantinapolis ve bilhassa yeniden canlanan Logos’un mabedi olan Ayasofya Kilisesi bu ümitlerin müşahhas bir sembolü haline geldi. Bu hal Fatih’e karşı mücadelede surlar üzerinde ölen taşlaşmış son Yunan İmparatoru Konstantin Palöologus efsanesinde ifadesini bulmaktadır. Kavmine hilalin gasp etmiş olduğu hürriyeti geri vermek için onun tekrar dirileceğine inanılmaktadır. Ayasofya’da düşmanın gelmesiyle yarım kalan mukaddes ayin-Büyük kilisenin duvarları arasında kaybolmuş olan-Patriğin bütün ihtişamıyla tekrar ortaya çıkmasıyla devam edecektir” (Aslanapa, C.8/9, S.15-16: 47-48).

Gerçekten de İstanbul’un fethinden sonra Patrikhane bazı sebeplerle kendine tanınan imtiyazlardan da faydalanarak yavaş yavaş Türklere sezdirmeden eski Bizans’ın kurulması için çalışmaya başlamıştır. Nitekim Batı tarihçileri “*Bizans’taki Osmanlı hâkimiyeti Ayasofya’nın duvarlarına sürülmüş badanaya benziyor. Altındaki mozaik putlar bozulmamıştır*” demektedirler (Şahin, 1980: 127). Bundan anlaşıldığı gibi, Patrikhane bu fikrin merkezi durumundaydı. Nitekim R. Janin “*Yunanistan lehine eski Bizans’ı kurmak hayali peşinde koşan Patrikhane*” ifadesiyle Patrikhanenin “Megali İdea” doğrultusundaki düşüncesini ortaya koymaktadır. Yani Patrikhane “Megali İdea”nın bekçisi, Bizans İmparatorluğu davasının takipçisi, Helenizmin beslediği, ihtimam gördüğü ve kışkırtıldığı hatta şekillenmesine hizmet edildiği yerdir (Berk, 1958: 3-6).

J. C. Voyatzidis ise Magali İdea’yı “Bizans-Yunan İmparatorluğu’nun dirilmesi, Küçük Asya’nın Elenleştirilmesi Balkanlar ve Anadolu’da Türk hâkimiyetine son verilmesi” (Terek, 1970: 16-17) şeklinde açıklamaktadır. “Megali İdea” XVIII. yüzyıldan itibaren “Grek Projesi” olarak isimlendirilmeye başlanmıştır. Bu projenin 1877 “Kerson Mülakâtı” sırasında Rus İmparatoriçesi II. Katherine ile Avusturya İmparatoru II. Fransuva Josef tarafından da benimsendiği görülmektedir.

“Megali İdea”nın gelişerek kabullenilmesi ve milliyetçiliğin halk arasında yaygınlaşmasıyla beraber planlama safhası başlamıştır. Önce Yunanistan’ın bağımsızlığı ile işe başlanacak, merkezi İstanbul olmak üzere Bizans İmparatorluğu’nun eski sınırlarına ulaşılacak; bir taraftan da Karadeniz kıyılarında bir Pontus Devleti kurulacaktı. Bütün bunların yapılabilmesi ve hedefe ulaşılabilmesi için, Patrikhanenin direktif ve teşvikleriyle bir taraftan Rumlar ve hatta Bulgarlar, Sırp, Ulah ve Ortodoks Arnavutlar bilinçlendirilirken; bir taraftan da yabancı devletlerle irtibata geçilerek destek aranmaya başlanmıştır. Çeşitli isimlerde eğitim, okullara yardım, kiliseleri tamir gibi sosyal nitelikli derneklerin de yardımıyla yıllardır dil ve kültürünü koruyan Rumlar, bir işaret bekler hale gelmişlerdir. Sıranın uygulama safhasına geldiği kanaatine varılarak, yönetici derneklerin kurulmasına geçilmiştir.

2.“Megali İdea”nın Gerçekleşmeye Başlaması

Bağımsız Yunanistan'ın kurulması, “Megali İdea”nın gerçekleşmesi konusunda beslenen ümitleri kuvvetlendirmiştir. Bu hususu Prof. Luvaris;

“Kurtarılmış küçük bölge mahrumiyete katlanmaya ve Helen idaresinin tahakkuku için çalışmaya devam etti. Yaratıcı tesir bakımından şimdi bu fikir yeni bir safhaya giriyordu. Henüz büyük kısmı boyunduruk altında bulunan milletin ümidi artık bu bağımsız köşeye çevrilmiştir” (Luvaris, 1957: 50; İnalçık, 1964: 532) şeklinde belirtmektedir. Colonel Lamuş ise bu konuda şöyle diyordu; *“Yunanistan artık Türkiye 'ye tamamen yabancı bir krallık haline gelmiş olmakla beraber, hür olan Rumlarla, Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde bu cümleden olarak büyük Rum kütlelerinin bulunduğu İstanbul ve İzmir'deki milyonlarca ırkdaşlarıyla aralarında gerçek bir menfaat birliği vardır. Onlar için 1830'da kazanılan bağımsızlık, Büyük Yunanistan'ın merkezi Konstantiniye olacak Rum (Yunan) İmparatorluğu'nun ihyasına bir başlangıçtan başka bir şey değildir.”* (Kutay, 1980: 3663)

İstanbul'da Fransa'yı temsil eden Büyükelçi M. J. Tuvanel'in 9 Eylül 1859'da Fransa Dışişleri Bakanı'na Atina'dan yazdığı ve ölümünden sonra Dışişlerinin izniyle yayınlanan mektubunda şunları belirtiyordu;

“İstanbul'a giderken Atina'ya uğrayarak Yunan Kralı'na, Türkiye ile yeni bir savaş vesilesi aramaması için İmparatorluğun uzun samimi tavsiyelerini iletmemi emir buyurmuştunuz. Bu görevi yerine getirmeye çalıştım fakat maalesef muvaffak olamadım. Çünkü Yunanistan'da Kraldan Çobanına kadar herkes, Türkiye'nin zararına toprak kazanmayı düşünüyor. Bu arzusunun sınırı da yoktur. Öyle ki, ilk gaye olarak Selanik'ten bahsedilirken, şimdi İzmir ve muntkasını istiyorlar. Ruhaneler ise, İstanbul'a yeniden “Konstantinapol” adının verilmesini sağlayacak olan, Ayasofya'nın “Sent Sofi” olarak telaffuzunu temin edecek Yunan zaferinin hasretzedeleridir. Her Yunanlıya bu fikir beşikten mezara kadar maharetle telkin ediliyor. Kırım Savaşlarının cereyanı sırasında Yunanistan, Osmanlı Ordularına saldırmaktan men edildiği için, kendisinin velinimetini olan İngiltere ve Fransa'ya bile tehevür ve hiddet içindedir. Kraliçe Amelis, bana soğuk bir tavırla; ‘Ali Paşa bütün Avrupa siyasetlerini arkasından sürükledi. Bir Türk'ün bu mahareti bize olduğu kadar sizlere de elen vermelidir’ dedi. Yunan milletinde, Osmanlılara ve umumiyetle Türklüğe karşı olan bu derin kini, Moskova'da görev yaptığım zamanlar, Ruslarda dahi müşahede etmedim. İncancım odur ki, Yunanlar Türklere karşı hiçbir zaman ve her türlü durum ve şartlar altında dostluk göstermeyeceklerdir” (Kutay, 1980: 3381).

“Megali İdea”nın gerçekleştirilmesi gayesiyle, her siyasi buhrandan faydalanmasını bilen Yunanistan için, I. Dünya Savaşı da iyi bir fırsattı. Zaten savaşın devam ettiği günlerde İtilaf Devletlerinin de Yunan ordusuna olan ihtiyaçları artmıştı. Nitekim İngiliz Dışişleri Bakanı Lord E. Edward Grey, 11 Ocak 1915 tarihinde Yunanistan yöneticilerine bir teklifte bulunmuştur. İngiliz Bakan bu teklifinde, Sırbistan'a yardım şartıyla Anadolu kıyılarından hatırı sayılır bir kısmının Yunanistan'a bağışlanabileceği sözünü vermiştir. İngiltere, 1 Nisan'da da müttefikleri adına “Yunanistan'a Türklere karşı savaşa katılma bedeli olarak ocak ayında vadedilen, Aydın vilayeti de dâhil Batı Anadolu topraklarını garanti etmeye hazır olduklarını” bildirmiştir. Yunanistan Başbakanı Venizelos¹, Yunanistan'ı savaşa sokarak kendilerine

¹ **Elefterios Venizelos:** (D. 23 Ağustos 1864 - Ö. 18 Mart 1936), Yunanistan'ın eski başbakanı, “Megali İdea” (Türkçe: *Büyük Fikir*)'nin mimarı ve modern Yunanistan'ın en önemli siyasetçilerinden biriydi. 1864 yılında o zamanlar bir Osmanlı toprağı olan Girit adasındaki Hanya şehrinde doğdu. Hukuk öğrenimi gördü. Girit'in Yunanistan'a katılmasını amaçlayan ayaklanmaları düzenledi. 1898 yılında Girit komiserliğine atanan Prens Georgios'u düşürdükten sonra, yüksek komiser yardımcılığını elde etti. 1910'da Yunanistan'daki askerî yönetimin

vadedilen toprakları, 15 Mayıs 1919’da İzmir’e asker çıkararak başlatılan işgali daha ileri aşamalara götürmüştür.

Patrik Meletios, işgal döneminde Patrikhaneyi bir Yunan karargâhı gibi kullanmıştır. Patrikhanenin maddi imkânları ile Türkleri barbar ve cahil gösteren binlerce broşür bastırarak Avrupa ülkelerine göndermiş, Avrupa ülkelerinin başkentlerine temsilciler göndererek ve ABD’ne bizzat kendisi gitmek suretiyle Yunan politikasının propagandasını yapmıştır.

Patrikhanenin Anadolu’nun işgali sırasında nerelerde ve hangi sahalarda faaliyet gösterdiğini anlamak için aşağıda sunulan “Megali İdea”nın neleri içerdiğine bakmak yeterlidir.

- Yunan milletinin tam istiklalinin temini,
- Batı Trakya ve Selanik’in Yunanistan’a ilhakı,
- Ege Adaları’nın Yunanistan’a ilhakı,
- Onikiada’nın Yunanistan’a ilhakı,
- Girit Adası’nın Yunanistan’a ilhakı,
- Batı Anadolu’nun Yunanistan’a ilhakı,
- Pontus Rum Devleti’nin kurulması,
- Kıbrıs’ın Yunanistan’a ilhakı,
- Gökçeada ve Bozcaada’nın Yunanistan’a ilhakı,
- İstanbul’un işgal edilerek Doğu Roma İmparatorluğu’nun yeniden kurulmasıdır.

Bu büyük rüyanın gerçekleştirilmesi için Anadolu’nun çeşitli yerlerinde bulunan Rumlar kiliseler vasıtasıyla teşkilatlandırılmıştır. 18 Ekim 1910’da iktidara gelen Yunan Başbakanı Venizelos ise “Büyük Yunanistan Programı” adını verdiği stratejisinde şu hususları öngörmüştür:

- Ege Denizi Yunan denizi olacak,
- İki kıtaya uzanan (Avrupa-Asya) ve beş denize açılan Yunanistan kurulacak,

---

başkanlığına getirilen Venizelos, Sırbistan, Bulgaristan ve Karadağ ile kurduğu Balkan Birliğinin desteğiyle, Türkiye’ye açtığı savaşta, Girit’in 1913’de Yunanistan’a bağlanmasını sağladı. Osmanlılardan aldığı toprakları kaybetme korkusuyla, I. Dünya Savaşı’nda tarafsız kalmayı tercih etti. Ancak, İtilâf Devletleri’nin verdiği teminatla Çanakkale’ye kuvvet göndermeye kalkışınca, Kral Konstantinos tarafından istifaya zorlandı (1915). Aynı yıl yapılan seçimlerle tekrar iktidara geldi. Fakat Sırbistan’ın yanında savaşa girme kararı, ikinci kez görevinden uzaklaştırılmasına sebep oldu. 1916 yılında Selanik’te muhalif bir hükümet kurdu ve ancak 1917 yılında Konstantinos’un tahtı bırakmasından sonra Yunanistan’a dönebildi. I. Dünya Savaşı’ndan sonra yapılan Neuilly ve Sevr Antlaşmaları’yla sağladığı topraklarla, 1918 muhtırasında belirttiği “Megali İdea”yı gerçekleştirilemeyince, İngilizlerin desteğiyle 1919 yılında Türkiye ile savaşa girdi. 1920’de ülke dışına çıktı, 1923’de dönerek yapılan seçimlerde yeniden başbakan oldu. 1928’de milli birlik hükümetiyle iktidara geldi. Bu yıllarda Türkiye’ye karşı barışçı bir siyaset uygulamaya çalıştıysa da ülke içindeki ekonomik dengesizlik, onu 1933’te iki kez hükümetten çekilmek zorunda bıraktı. 1935’te Girit’in bağımsızlığını ilan etmesi durumunu güçleştirdi. Seçimleri kaybedince Paris’e gitti ve orada gıyaben ölüme mahkûm edildi. 1936 yılında Paris’te öldü (Ateş, 2001: 258).

- Bizans-Grek İmparatorluğu yeniden yaratılacak.

Bu çerçevede Patrikhanenin bu yöndeki faaliyetleri olarak; kendi otoritesi altında Rum adıyla birleşmiş olan Balkan Milletlerini gerçekten Rumlaştırmak, Mora'dan Karpatlara kadar Balkanları hakiki bir Yunan vatani yapmak görülmektedir. Çıkarıldığı emirnamelerle Bulgaristan'da Rumca'yı yegâne ibadet ve öğretim dili yapmıştır. Slovence yazılmış ibadet kitapları yasaklanmış, toplattırılarak yakıtılmıştır. 19. Yy. başlarında Balkanların her yerinde Rum tüccarlar, Rum rahipler ve Rum öğretmenler hâkim duruma gelmiştir (İnalçık, 1964: 696-697). Prof Luvaris bu durumu;

“Hristiyan halkın dinî ve ahlaki eğitiminin kiliseye bırakıldığını, dil ve din bakımından önceleri ilköğretim yapılırken sonraları yüksekokulların da açıldığını kaydettikten sonra; Böylece Osmanlı İmparatorluğu'nun birçok bölgelerinde Yunan fikrinin önemli faaliyet merkezleri yaratıldı. Kilise öğretim için tahsilli, yetişmiş papazları kullandı veya kabiliyetli Rumları Avrupa'da öğrenim yaptırıp sonra bunları milletin öğretmeni olarak mükâfatlandırıldı ve büyük idealin rahipleri haline getirdi. Bu fikir mukaddes bir kominion olarak gizlice gençliğe aşılandı ve bununla birlikte Hristiyan Grek fikrinin kıymetleri de tanıtıldı. Apokaliptik vaazlarla halkın kalbinde hürriyet iradesi ve milletin manen yeniden doğuşu fikri ateşlendi... Mektepler çoğaldı, öğretmenler ve talebeler hissedilmeye başlayan ve nihayet Fransız İhtilaline götüren fikirleri beslediler” (Aslanapa, 50) diyerek açıklamaktadır.

Patrikhane bu eğitim kuruluşlarında Yunan dil, mefkûre ve geleneklerini öğretmekte ve “Megali İdea”nın gerçekleşmesinin ön hazırlıklarını yapmaktaydı. Anadolu'nun birçok yerinde ana dilleri Türkçe olan Hristiyanların özellikle Rumların Yunanca öğrenmesi için Patrikhane büyük çaba harcamıştır. Bu çabalar sonucu bazı Kayserili, Niğdeli ve Nevşehirli Rumlarda Yunanlardan çok Yunan gayretkeşliği meydana gelmiştir. Böylece Patrikhane ve HRO (Heybeliada Ruhban Okulu) Rum kültür ve milliyetçiliğinin dayanağı olmuş, bilgili ve sistemli yönetimiyle millî duyguları uyandırmış, halkın kalbinde hürriyet iradesi, millete yeniden doğuş fikrini aşılamaştır. Bu arada bilgileri, kültürleri ve Osmanlı'nın kendilerine duyduğu güven nedeniyle Sarayda tercüman, iç ve askerî ve idari işlerde çalışarak devletin en gizli bilgilerine de vakıf olmuşlardır (Şahin, 1980: 130).

1830-1913 döneminde ancak 63 bin km² olan Yunan toprakları, Balkan Savaşları sonunda 1913 Bükreş Antlaşması ile tam bir kat büyüyerek 120.000 km²'ye çıkmış, Balkanlardaki en büyük Türk kenti olan Selanik'i ele geçirmiş, 2 milyonluk nüfusu 4,5 milyona çıkmıştır. Hâlbuki Balkan Savaşlarından önce Balkanlar'da beş milyon Türk yaşamakta idi. Venizelos, Bükreş Antlaşmasından sonra o zamanki İçişleri Bakanı Emanuel Repulis'e “...Şimdi artık gözlerimizi doğuya çevirme zamanı geldi” derken hedefi Ege, Anadolu ve Kıbrıs'tı. Venizelos, Kral Konstantin'e yazdığı 30 Ocak 1915 tarihli mektubunda, Yunanistan'ın Küçük Asya'da istediği toprakların 125.000 km²'yi geçtiğini yani Balkan Savaşı ile bir kat büyümüş olan Yunanistan'a eşit olduğunu bildirmiştir. Böylece Yunanistan 250.000 km²'yi geçecekti. Venizelos 1 Mart 1915'de Krala yazdığı bir başka mektupta ise şöyle demiştir:

“...Doğu Akdeniz'deki çıkarları ile İngiltere, bizim çıkarlarımızla mükemmelen bağdaşabilecek bir devlettir. 1913 Ocak ayında Londra'da Maliye Bakanı Lloyd George, Deniz Bakanı Winston Churchill ve bendeniz arasında geçen görüşmeleri de bilen majesteleri için bu koşullar altında İngiltere tarafından Kıbrıs'ın Yunanistan'a terk edileceğini kabul etmek için hiç de aşırı bir iyimserlik olmayacaktır” (Türsan, 1987: 47).

Patrikhane destekli Anadolu Rumlarının isyan hareketleri, özellikle Ege Bölgesi ve Trabzon havalesinde yoğunlaşmış, Fener Rum Patrikhanesi 09 Mayıs 1919'da yayınladığı bir bildiri ile Osmanlı tebaası olan

Rumların, Osmanlı Devleti ile hiçbir bağlarının kalmadığını ilan etmiş ve İzmir’in işgalinden sonra Anadolu Rumlarını Yunan ordusuna katılmaya çağırmıştır.

Venizelos 1919’da, Paris’te toplanan Barış Konferansı’nda İtilaf Devletlerinden şu bölgeleri talep ediyordu:

- Kuzey Epir (güney Arnavutluk),
- Trakya-İstanbul ve çevresi,
- Batı Anadolu,
- Rodos ve Onikiada,
- Pontus ve Kıbrıs...

Venizelos, 3 Şubat 1919’daki On’lar Konseyi Toplantısında, Kıbrıs’la ilgili olarak yaptığı konuşmada; “...Kıbrıs Adası konusunda niçin kesin bir istemde bulunmadığımız akla gelebilir. Bunu yapmayışımızın çeşitli nedenleri vardır. En önemlisi elli yıl önce İyonya Adalarını vermek suretiyle Yunan Krallığı’nın büyümesine yardım eden ilk devlet olma niteliği kazanan ve savaş sırasında Kıbrıs’ı Kral Konstantin’e önermiş olan İngiltere’nin, sonunda Kıbrıs’ı da Yunanistan’a verecek kadar lütufluk davranacağına inanmakta oluşumuzdur...” (Türsan, 1987: 51) diyerek; Kıbrıs, Rodos, Meis, Onikiada, İmroz, Bozcaada dâhil olmak üzere bütün Doğu Akdeniz adalarını istemektedir.

“Megali İdea” çerçevesinde, Yunanistan’ın toprak ve nüfus olarak yayılmasını yıllar itibarıyla gösteren rakamlar şöyledir (Türsan, 1987: 9): 3 Şubat 1830 Londra Protokolü; Eğriboz, Kuzey Sporad, Kiklat Adaları ve Mora’da bağımsız Yunanistan kurulmuştur, 47.516 km². 8 Haziran 1865 İstanbul Antlaşması; İngiltere ile Yunanistan arasında yapılan anlaşma gereği Yediada Yunanistan’a terk edilmiştir, 50.211 km². 2 Temmuz 1881 İstanbul Antlaşması ile Teselya ile Epir ve Narda’nın bir kısmı Yunanistan’a verilmiştir, 67.270 km². 30 Mayıs 1913 Londra Antlaşması; Selanik, G. Makedonya’nın bir kısmı ve Girit Yunanistan’a verilmiştir, 97.237 km². 10 Ağustos 1913 Bükreş Antlaşması ile Epir’in bütünü, Drama, Kavala ile birlikte Güney Makedonya’nın büyük kısmı Yunanistan’a verilmiştir, 102.730 km². 13 Ağustos 1914 Londra’da Büyükelçiler Konferansı; Gökçeada-Bozcaada-Menteşe Adaları, Rodos ve Meis dışında işgal ettiği bütün adalar Yunanistan’a verilmiştir, 108.311 km². 27 Kasım 1919 Neuilly Antlaşması; Batı Trakya’yı Bulgaristan’dan almıştır, 129.880 km². Batı’dan aldığı destekle Anadolu’yu istila (1922) hareketine girişmiştir. Ancak Türk ordusundan aldığı acı dersle Anadolu’yu terk etmek durumunda kalmıştır. 10 Şubat 1947 Paris Antlaşması; Mentese Adaları ile Rodos ve Meis Adası Yunanistan’a verilmiştir, 251.895 km². 1963-1974 olayları, Kıbrıs adasını ele geçirmek ve Enosis’i gerçekleştirmek için Türk toplumuna çeşitli baskılar ve tecavüzler yapılmıştır. Sampson darbesi son adım olmuştur. Bugün ise AB aracılığı ile Kıbrıs’ı birleştirmek ve bir bütün olarak AB üyesi yaparak, geçmişte Kıbrıs’ta oynanan oyunları tekrar sahneye koymak amacı peşinde koşmaktadır. Böylece elimizde kalan tek ve stratejik bir ada konumundaki Kıbrıs’ın da elimizden çıkması gerçekleşmiş olacaktır (Yalçın, 2012: 93-108).

Yunanlar, Bizans’ın başkenti olan İstanbul üzerinde de ateşli bir isteğe sahiptir. Venizelos, Kral Aleksandr’a 25 Eylül 1918’de yazdığı bir mektubunda şöyle söylemektedir; “İstanbul’u almak hususundaki vaadimi unutmadım Majeste... İstanbul bizim olacaktır” (Kutay, 1980: 3663). Paris’te 1919

yılında düzenlenen Kongreye güya “Esaret altındaki Rumlar”ı temsilen giden Heyet Başkanı Arealis, Konferans öncesinde 4 Kasım 1918’de yapılan bir toplantıda şunları söylemiştir;

“Kapısının önünde İstanbul Patriği Grigorios’un heykelini takdis eden bu üniversite salonunda millî meseleler hakkında konuşan bir Rum, millet ve kavmimizin ruh ve kalbini teşkil eden, şehirlerin melikesi İstanbul şehrini selamlamadan geçemez. Hal ve mefkûreler şehri, kavmimizin birliğini ve milletimizin ihyasını ilan eden ölümsüz bir an’anenin beşiği olan İstanbul’u selamlayalım, kalkınız! Rum kalbinden çıkan en mukaddes yemini verdim: Ey İstanbul! Allah’ın ve insanların huzurunda yemin ederiz ki, senin için mücadele etmekten hiç geri durmayacağız; senin milletin ruh ve kalbi olduğunu hiçbir vakit unutmayacağız. Rum mefkûresinin en büyük amilisin. Sen bizim hayat ve fikrimizde olduğun için, İstanbul’suz bir hürriyet ve adaletin manasını anlayamayız. Sana ordu ve donanmalar veren, senin başkanlığın altında terakki ve teali eyleyen Küçük Asya sana, bir kızın annesine yaptığı gibi hararetle selamlar gönderir, ey anne! Korkma, çünkü bütün Rumluk büyük bir yemin ederek millî üniversitenin bu salonunda vatan uğrunda çalışmanın en mukaddes bir görev olduğunu ve Rumluğun büyük vatanının ruh ve kalbinin barbarlar elinde kalmasına kat’iyyen tahammül edemeyeceklerini yüksek bir sesle bütün âleme ilan ediyorlar. Yaşasın İstanbul, yaşasın Yunanistan!” (Öztuna, 1966: 248).

30 Ekim 1918’de imzalanan Mondros Mütarekesi’nden sonra, Müttefik Kuvvetler Donanması ile İstanbul’a gelen Yunan Amirali Kokolidi de, 18 Kasım’da Yunan Kulübünde yaptığı kabul resminde şöyle seslenir;

“Türkiye’deki Helenizm’e anavatanın selamı ile Partenon’dan bir zeytin dalı getirmek şerefine mazhar olduklarından dolayı maiyetimde bulunan subaylar ve erler iftihar duymaktadırlar. Bunca zulmetlerden ve hal’edilen Kralın o kadar hatalarından sonra, Yunan Hükûmeti size teselliye medar olmak üzere Yunan bayrağını getirmeye muvaffak olmuştur. Yunan bayrağı, tarihte daima karışıklık alameti değil, ancak sulh ve salah alameti olmuştur. Biz buraya kılıç değil, zeytin dalı getirdik.” Amiral Kokolidi İstanbul’dan ayrılırken yaptığı konuşmada da;

“...İstanbul’daki Rum unsurun çok kuvvetli, fakat aynı zamanda gayet muti olduğunu memnuniyetle müşahede eyledim. Rum milleti bu gün o büyük siyasi reisi sayesinde saadete kavuşacaktır. Şurası nazarı itibara alınmalıdır ki herkes bir kuvvet teşkil etmekte olup bu kuvvetler toplanınca azamet peyda eder. Yine tekrar ederim ki ben, hahişker fakat aynı zamanda akıllı ve son derece itaatli bir Rumluk gördüm. Bugün İstanbul’u terk ediyorum. Dönüşümde Türkiye Rumluğunun aynı kıyaseti izhar etmekte olduğunu göreceğimden eminim. Çünkü bu kıyaset sayesinde Türkiye Rumluğu kendi menfaatlerine pek büyük hizmetler ifa edecektir” (Meydan Larousse, 1993: 852).

İstanbul’un işgali için Müttefiklere mektup yazan Patrik, işgal gerçekleşince Patrikhanenin kapısına çift başlı Bizans bayrağını çekmiş, Yunan Ordusunun Trakya’daki harekâtı sırasında Rum Metropolit ve papazlarına verdiği talimatla, karargâhlarına giderek Yunan askerlerini takdis etmelerini emretmiştir. İstanbul’u ele geçirmeyi “Megali İdea”nın bir parçası olduğuna inanan başta Patrikhane olmak üzere Rumlar ve Yunanlar, Ayasofya’yı da dinî ve politik bir faktör olarak kullanmışlardır. Prof. Luvaris bu konuda da “...şimdi Konstantinapol ve bilhassa yeniden canlanan Logos’un mabedi Ayasofya Kilisesi bu ümitlerin müşahhas bir sembolü haline geldi... Ayasofya’da düşmanın gelmesiyle yarım kalan mukaddes ayin, büyük kilise

duvarları arasında kaybolan Patriğin bütün ihtişamıyla tekrar ortaya çıkmasıyla devam edecektir...” (Luvaris, 1957: 47) demiştir.

Esas itibarıyla Yunanistan’ın Patrikhaneyi Büyük Yunanistan hayalini gerçekleştirmek için bir temel taşı olarak görmektedir. Bu bağlamda, Patrikhanenin faaliyetlerine destek olmak Yunanistan’da hükümet, muhalefet ve tüm basının mutabakata vardığı bir devlet politikasıdır. Patrikhane ise Yunan “Megali İdea”nın hedefine ulaşması için kurulan “Filiki Eterya”, “Etniki Eterya”, “Mavri Mira”, ve Pontus Devleti’nin kurulması için çaba sarf eden tüm derneklerin koruyucusu, maddi ve manevi destekçisi olmuştur. Bütün bunlara Kıbrıs Rum “EOKA² (Ethniki Organosis Kypriou Agoniston)” teşkilatını da ilave edebiliriz. İstanbul ve Batı Anadolu’yu kendi topraklarına katmak gayesiyle büyük bir gayret içine giren Patrikhane bir yandan da Trabzon, Samsun, Amasya, Kastamonu, İnebolu, Yozgat, Sivas, Tokat, Gümüşhane, Çorum ve civarında bir Pontus Devleti kurma faaliyetlerini sürdürmüştür. Bölgedeki metropolit ve papazlar, “Pontus Cemiyeti ve Teşkilatı” vasıtasıyla Türkiye için tehlike teşkil eden ihtilal ve isyanlara kalkışmışlardır. Batum’dan Sinop’a kadar olan Karadeniz kıyılarını Türklerin elinden kurtarmak amacıyla; Atina, Londra, Paris ve Amerika’ya heyetler göndererek oralarda da şubeler açmışlar, Pontus Cumhuriyeti ile birlikte “Yeni Yunanistan”ın sınırlarını belirten harita hazırlayarak dağıtmışlardır. Savaş için gerekli silah ve savaş malzemeleriyle kilise, okul ve hastane gibi masuniyeti olan yerleri doldurdıkları gibi para yönünden de iç ve dış yardımlarla takviye edilmişlerdir. Bu hususu Venizelos şöyle ifade etmektedir;

“...Fener Patrikhanesinden bir heyet gelerek beni gördü; Karadeniz sahillerinde müstakil bir Rum Devleti kurmak için derhal harekete geçmek için sadece Yunan zabitlerini beklemekte olduklarını bana iblağ etti. Heyetin sahip oldukları serveti öğrenince, miktarı beni hayrette bıraktı. Kendilerinin sahip oldukları altının mevcudu, o anda Yunan Hükümetinin sahip olduğu altın yekününden fazla idi. Bir taraftan da bilhassa Amerika’dan ve düşmanın her tarafındaki Rumlardan mühim miktarda yardım görüyorlardı” (Berk, 1962: 12).

Bu talepten sonra Samsun’a gönderilen eğitimli 130 silahlı Yunanlı subay ve çete reisi Mütareke döneminde Doğu Karadeniz Bölgesinde Pontus Devleti’ni kurmak amacıyla yoğun faaliyetlere girişmişlerdir (Yalçın, 2008: 141).

3.“Megali İdea” Yaşıyor!

Yunanistan’ın bu hedefleri bugün de geçerlidir; “Megali İdea” henüz tam olarak hedefine ulaşamadığına göre, bundan sonra da çıkacak fırsatlardan yararlanma yoluna gideceğini belirtmek için kehanet sahibi olmaya gerek yoktur. Uzun yıllar Yunanistan’da gazetecilik yapmış olan Cem Başar, 1982 yılı Ocak ayında Selanik’teki Yunan 3. Kolordu Karargâh Kilisesinde yapılan Pazar ayininde papazın, ellerini göğe açarak subay ve erlere şöyle seslendiğini ifade etmektedir:

“...Ayasofya’nın 62 çanı, milyonlarca canlı ve ölü Yunanlıya, Fatih’in toplarının gürlemesiyle o gece Konstantinapolis’te yarım kalan ayine devam edileceğini müjdelemek için bir gün gene coşku ile çalacak. Bu efsaneyi gerçekleştirecek olan siz Yunan askerlerisiniz. Meryem Ana sizleri Türklerin mermilerinden koruyacak. İstanbul’u aldıktan sonra siz de soylu ve kahraman dedeleriniz gibi Hazreti İsa’nın ve tarihin huzurunda ölümsüzleşeceksiniz. Ulu Tanrı bu duamızı kabul eylesin. Türkler ile savaşmak gerekirse Yunanlı canavar kesilecektir.

² EOKA: Kıbrıs Rumlarmın Kıbrıs’ın Yunanistan’a bağlanmasını sağlamak amacıyla Kıbrıs’ta kurduğu silahlı bir Millî Mücadele Örgütüdür.

Biz, Asya'nın derinliklerinden gelen bu barbar milletin, Anadolu'daki Yunan topraklarına, İstanbul'a, İzmir'e, Kıbrıs'a yerleşmesini unutamıyoruz. Bu bize ıstırap veriyor. Türkler bir savaş anında karşılarında kin ve nefret dolu savaşçılar bulacaklarını hatırlarından çıkarmasınlar” (Başar, 1988: 18-21).

1980 yılında Yunan Millî Araştırmalar Enstitüsü tarafından yapılan bir anket de bunu açıkça göstermektedir. Ankete göre, Yunan halkının %60'ı Türkiye'yi düşman olarak görmektedir (Başar, 1988: 26). 2007 yılının Haziran ayı başlarında, İngiltere'nin BBC Radyosu'nca verilen bir haber dikkat çekicidir. Yunanistan'da yapılan bir kamuoyu araştırması, Rumların “Megali İdea” (Büyük Yunanistan) hayalinin bugün bile devam ettiğini kanıtlamıştır. Yunanların büyük kısmı, “İstanbul, Ege ve Karadeniz'in kurtarılmamış vatan toprağı” olduğunu düşünmektedir. Yunan KPEE (Siyasal Araştırma ve İletişim Merkezi) tarafından, Yunanistan genelinde 2000 kişiyi kapsayacak biçimde yapılan bir araştırmada;

“Yunanistan için hâlâ kurtarılmamış vatan toprağı var mıdır?” sorusuna;

Halkın, %59,9'u “–Evet, Kıbrıs”;

%39,9'u “–Evet, Konstantinapolis”,

%36,2'si Ege kıyıları,

%31,2'si de Karadeniz kıyıları cevabını vermiştir (Soysal, Cumhuriyet: 27 Haziran 2007; Sabah: 28 Haziran 2007).

4.Hangi Türkiye? Hangi Türkler?

Hürriyet Atina Muhabiri Yorgo Kırbaki'nin “Darbeci Yunan'dan bir tuhaf kitap” başlıklı yazısında, Frangoulis Frangos'un “Hangi Türkiye? Hangi Türkler?” isimli bir kitabından bahsedilmekte ve kitabın Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu imzalı “Stratejik Derinlik” kitabına yanıt olduğu belirtilmektedir. Frangoulis Frangos, ekonomik krizi atlatamayan Yunanistan'da 2011 Kasım ayında 16 generalin ordudan uzaklaştırılması sayesinde önlendiği ileri sürülen askerî darbe iddialarında adı geçen eski Kara Kuvvetleri Komutanıdır. Frangos'un yazdığı kitapta, Fatih Sultan Mehmet, Atatürk, Recep Tayyip Erdoğan ve Bülent Arınç'ın Türk olmadıkları iddia edilmiştir. Gayet iyi Türkçe konuşan Frangos, kitabın tanıtımında “*Kitabımın kapağına Fatih, Kemal ve Erdoğan'ın resimlerini koydum. Çünkü üçü de Türk değiller*” demiştir (Yalçın, 15 Aralık 2012: 62).

Fatih'in Yunan kökenli olduğu iddiası hakkında, “*Bizans kilisesi 12 Apostoli'nin (Havariler) bahçesine gömüldü. Ölmeden altı ay önce portresinin çizilmesine izin verdi. O portrenin altında da Yunanca yazıyor*” diyen Frangoulis, Mustafa Kemal Atatürk için de “*Selanik'te değil Malatya'da doğdu. Zübeyde Hanım, annesi değil teyzesidir*” ifadesini kullanmıştır. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın dedelerinin Rum çetelerinde Türklere karşı savaştıklarını iddia eden Frangos, Arınç'ın da Yunan kökenli Giritli olduğunu savunmuştur.

Frangos, Türkiye'de nüfusun en fazla yüzde 40'ının Türk olduğu iddiasını ortaya atmıştır. Yazdığı kitapla Yunanların Türkiye ve Türklere bakış açısını değiştirmeyi ve pek çok tabunun kırılmasını hedeflediğini söylemiştir. “*Türkiye'de derin ve sığ tabak yoktur. Tüm tabaklar aynıdır. Türkler Osmanlı İmparatorluğu'nun yeniden kurulmasını tasarlıyor*” diyen emekli general, bunun yanında, Anadolu'nun

1000 yıllık geçmişini araştırarak, yerel Hıristiyanların Türkleştirilmeleri ve Müslümanlaştırılmalarından bahsetmiştir.

Kitapta, Hristiyan kökenli halkların hâlâ Anadolu’da yaşadığı ve ‘Yeni Bizans’ı kurmak için Ortodoks Âleminden gelecek ışığı beklediklerinin’ de anlatıldığı kaydedilmiştir. Yunan haber sitelerinde, “Davutoğlu’nun Neo-Osmanlı tezine karşılık Neo-Bizans Tezi” ve “*Davutoğlu Frangos’un kitabını okursa mutlaka fenalık geçirecek*” yorumlarıyla duyurulmuştur. General Frangos kitabının önsözünde şöyle yazmıştır:

“1991 yılında Askerî Ataşe olarak Türkiye’ye ilk gittiğimde, “Küçük Asya Felaketi”nden (Türklerin Kurtuluş Savaşı’na Yunanların verdikleri ad) sonra “Küçük Asya”da (Ege ve Anadolu’nun bir bölümü) Yunanlardan ve diğer halklardan geri kalanlar olup olmadığını tespit etmek istedim. Üç yıl sonra bu bölgede uzun yıllar yaşayan tüm halkların hâlâ var olduklarını anladım” (Kırbaki / Atina, Hürriyet: 07.10.2012).

Kitapta Frangos Türkiye ve Türkler ile Yunan hayalleri hakkında çok şeylere değinmiştir. Zaten bizce malum olan şeyleri, bir kez de Yunan generalinin ağzından duymak, kaleminden okumak belki, ülkemizdeki bazı aymazları hiç olmazsa bu sefer derin uykularından uyandıracığı değerlendirilmektedir.

General Frangos’un yazdıkları, bize Yunan “Megali İdea”sını hatırlatmıştır. Biz yıllarca bu Megali İda’yı yazıp anlatırken, “artık böyle düşmanlıklar mı kaldı?” diyenler vardı. İşte Megali İdea’nın bugün hâlâ güncel olduğunu, insanların beyinlerinin arka raflarında gizli bulunduğunu gösteren en taze bilgi karşımızda durmaktadır.

5.General Frangoulis Frangos kimdir?

Frangoulis Frangos, 1951 yılında Gümülcine’de doğmuş, 1974 yılında Yunan Harp Akademisi’nden Piyade Üsteğmen olarak mezun olmuş, Atina Üniversitesi’nde Hukuk okumuş, Atina’daki Panteion Üniversitesinde Uluslararası Hukuk ihtisası, Corfu’daki Lonian Üniversitesinde Jeopolitik doktora yapmış ve Helen Ordusunun önemli makamlarında kurmay subay veya komutan olarak görev yapmıştır. 1991–1994 yıllarında Yunan Kara ve Savunma Ataşesi olarak Ankara’da bulunmuştur. 2001 yılında tuğgeneral, 2004 yılında tümgeneral, 2007 yılında korgeneral olmuş, 2. ve 1. Ordu Komutanlığı yapmıştır. 6 Ağustos 2009 – 1 Kasım 2011 tarihleri arasındaki Yunan Kara Kuvvetleri Komutanlığı görevinden sonra Orgeneral rütbesinde emekli olmuştur. 17 Mayıs – 21 Haziran 2012 tarihleri arasında yeni seçimlere kadar Geçiş Hükümetinde Yunan Millî Savunma Bakanlığı yapmıştır. Evli ve iki çocuk babası olan General Frangos İngilizce, Rusça ve Türkçe bilmektedir.

Savunma ve Dışişleri Konseyi (KYSEA) tarafından emekliye sevk edilen Dimitrios Vulgaris’in yerine “Kara Kuvvetleri Komutanlığı”na, “Askerî İstihbarat Dairesi Komutanlığı”ndan getirilen Korgeneral Frangoulis Frangos için Yunan basını, Yunanistan Kara Kuvvetleri Komutanlığı; tarihinde ilk kez olarak Türkçe bilen bir komutana teslim edilmiştir. Olayların gelişmesi bize “sempatik” gibi geliyor.

Yunanistan Kara Kuvvetleri Komutanı Korgeneral Frangoulis Frangos; 9 Aralık 2010 Perşembe günü, resmî bir ziyaret için Türkiye’ye gelmiş ve Rum Patriği Barholomeos’u ziyaret etmiştir. Rum Patrikhanesi’ne çok sık yapılan yabancı ve Yunanlı ziyaretlerinin arasında böyle bir ziyaret bizi çok fazla ilgilendirmeyebilirdi. Ancak bu ziyaretten bir gün sonra daha alt rütbeli dört subayın daha

Bartholomeos'a ziyarette bulunması biraz dikkatleri çekmiştir. Çünkü bu korgeneral'in geçmişi ile çok kısa bir süre evvel Ermenistan'a yaptığı ziyaretteki tavrı da çok önemliydi.

24 Ağustos 2010'da iki günlük bir ziyaret için Ermenistan'da bulunan Yunan Kara Kuvvetleri Komutanı Korgeneral Frangoulis Frangos; "Tsiternakaberd Anıtı Ermeni Soykırımı Kompleksi"ni ziyaret etmiştir. Soykırım kurbanları anıtına çelenk koyarak saygı duruşunda bulunmuş ve anı defterini imzaladıktan sonra Ermeni Soykırımı Müzesi'ni gezmiştir. Ermenistan Genelkurmay Başkanı ikili askerî işbirliğine ilişkin olarak, Yunanistan'ın Ermenistan'ın stratejik ortaklarından biri olduğunu; iki ülke askerî ve askerî-siyasi bağlarının yüksek düzeyde olduğunu kaydetmiştir.

Türkiye'nin tam iki ucundan, iki ülke! Biri Batımızda Yunanistan, diğeri Doğumuzda Ermenistan... Sınırdaş olmayan iki ülke ve aralarında Askerî ve istihbarat alanları da dâhil olmak üzere anlaşmalar tesis etmişlerdir. "Komşu"nun, bir yandan bize "iyi komşuluk" göstermeye çalışırken, bu kadar üst düzey bir komutanının askerî kıyafetiyle; Ermeni Soykırım Anıtı'nı ziyaret etmesi ile ABD'de oylanmaya çalışılan (sözde) "Ermeni Soykırımı" yasası arasında Türkiye'ye "husumet" duyma açısından bir farkı olmadığı değerlendirilmektedir.

Yunan Kara Kuvvetleri Komutanı Korgeneral Frangoulis Frangos'un 9 Aralık 2010'da ve onun ardından içlerinde istihbarat personeli de olan Yunanlı dört subayın da; 10 Aralık Cuma günü, Rum Patrikhanesi'ni "resmî kıyafetleri" ile ziyaret etmeleri ile kendi ırkından olan ve kendisini "Dînî Liderimiz" olarak gördükleri "Patrik Bartholomeos"un elini öpmeye gitmiş olmaları kafalarda bazı soruları canlandırmaktadır. Memleketlerinde bir kez olsun kiliseye gitmeyen bu kişilerin, Türkiye'ye her gelişlerinde Patrikhane'yi ziyaretlerinin amacı nedir?

Tarih boyunca var olan "yandaşları"nın geninden olup da halen Ruhban Okulu ve Ekümeniklik ile "sahte" olan dostluğa, "var" olan dostluk gözüyle bakanlara şu önemli soruyu sormak gerekir:

Yüksek rütbeli askerî yetkililerimiz, aynı şekilde askerî giysileriyle ve ardı ardına iki gün, Batı Trakya'da Müftülüklere ziyaretler yapsalar, bir ordu komutanımız da gitse ve Müftüye komutanlığın bir plâketini verse; başta Yunan Basını olmak üzere Yunanistan'da ne tepkiler olur?

Türkiye; 'savaş alanında kazandığını masa başında veren' olarak tanımlanan bir ülkedir. Yunanistan ise; 100 yıl içinde 3 savaş kaybedip, topraklarını 3 katına çıkarmış dünyadaki tek ülkedir. Bu aslında takdir edilmesi de gereken bir konudur. Özünde ise "Bizans Entrikaları"ndaki sahip olduğu gelenekten gelen bir kabiliyet olsa gerektir.

Bu bağlamda, bir zamanlar 12 Adaların 1947'de "düşman" olan İtalya'ya vermektense "bari Yunanistan alsın" diye propaganda yapanlar ile bugün;

"Turist gelecek, para akacak" diye; "Büyükada Yetimhanesi"nin Çevre Enstitüsü olmasının, dini bir "Heybeliada Ruhban Okulu"nun açılmasının, Patrikhane'nin "Ekümenik" olmasının kime ne zararı var" diye bağırانların özde değişmemiş olduğunu ortaya koymaktadır.

Ülkenin en yüksek tirajlı gazetesi Ta Nea, Papandreu Hükûmeti'nin istifa etmesi arefesinde, eski Savunma Bakanı Panos Beglitis'in 2 Kasım'da Genelkurmay Başkanı ve kuvvet komutanları dâhil tam 16 generali emekliye sevk etmesinin perde arkasını ortaya çıkarmıştır.

Gazeteye göre, operasyonun hedefi Meriç'te inşası devam eden 120 kilometrelik dev hendeğin de mimarı sayılan ve Türkçe de bilen Gümülcineli Kara Kuvvetleri Komutanı General Frangoulis Frangos

ve arkadaşlarının ordudan uzaklaştırılmışlardı. Ta Nea haberinde, 1974 öncesi “Sholi Evelpidon” mezunu aşırı milliyetçi komutanların General Frangos’un çevresinde toplandıklarını ve Kara Kuvvetleri’nde adeta bir “derin devlet” oluşturduklarını kaydederek “*Orduda General Frangos sistemi kurulmuştu. Hükümet de bu sistemin dışlarını söktü*” diye yazmıştır. Gazete ayrıca Papandreu’nun başbakan iken geçen yaz sonunda Beglitis’e “*Aman Pano, aklın fikrin orduda olsun*” dediğini belirtmiştir (Kırbaki/Atina, Hürriyet: 29.11.2011).

Yunanistan Kara Kuvvetleri Komutanı Korgeneral Frangoulis Frangos, Türk-Yunan sınırında ‘Türk tanklarını engelleyecek’ Meriç nehri boyutundaki ikinci bir çukur açma projesini başlatmıştır. İlk ayağı 29 Temmuz 2011’de tamamlanan projenin finansmanı AB’den sağlanmıştır. AB’ye Projeyi, kaçak göçmenlerin geçişini önlemek amacıyla yapıldığını empoze etmiştir. Komutan, Meriç’te yüzde 17’lik bölümü tamamlanan 120 kilometrelik dev “hendek projesi” çalışmalarını bizzat denetlemiştir (Kırbaki/Atina, Hürriyet: 09.08.2011).

Emekli Orgeneral Frangoulis Frangos, Yunanistan’daki geçici Seçim Hükûmeti’nin Savunma Bakanı olmasından 24 saat bile geçmeden ilk icraatı orman yangınlarının söndürülmesi için kiralanacak helikopter ihalesinin bir Türk firmasına verilmesini önlemek olmuştur. Bakan, yangın söndürme helikopterleri ihalesinden sorumlu yeni Kamu Düzeni Bakanı Lefteris İkonumu’yu aramış ve ciddi güvenlik sorunu bulunduğundan, Türk çıkarlarına çalışan helikopterlerin Yunanistan üzerinde uçmamaları gerektiğini söylemiştir. Bakan İkonumu, Savunma Bakanı’ndan çekincelerini yazılı olarak göndermesini istemiştir. Yunanistan, geçen yıllardaki ihalelere fesat karıştığı gerekçesiyle 2012 yılında kiraladığı 12 helikopterin ihalesini NATO kuruluşu “NAMSA³ (NATO Maintenance and Supply Agency)”nın yapmasını istemiştir. NAMSA ihale sonucu 5 helikopterin Rus, 7 helikopterin de bir Türk firmasından kiralanmasını önermiştir (Kırbaki/Atina, Hürriyet: 19.05.2012).

Yunanistan Kara Kuvvetleri Komutanı ve ardından da Millî Savunma Bakanı olan General Frangoulis Frangos’un bütün bu icraatının kitabında yazdıkları ile örtüştüğü görülmekte ve General Frangos’un kuvvetli bir Helen milliyetçisi olduğu anlaşılmaktadır. Zaten ekibiyle birlikte görevden uzaklaştırılması da bu sebepten dolayı olmuştur. Şu nokta bir kez daha çok kuvvetli bir şekilde canlanmaktadır ki, Yunan halkında “Megali İdea” fikri hiçbir zaman bitmeyecektir.

Hemen hemen herkesin bildiği ve Tanzimat Nazırı Fuat Paşaya mal edilen bir söz vardır. Fuat Paşa bir konferansta şöyle demiştir; “*Bu devlet devletlerin en sağlamı. Siz dışarıdan biz içeriden yıkmaya çalışıyoruz, bir türlü yıkılmıyor.*” Genel durum bugün de farklı değil; Patrikhane içeriden, Batılı devletler dışarıdan uğraşmaktadırlar. Aktörler ve senaryo aynı. Mekân da aynı... Sadece değişen zaman ve yöntemler... “*...bugün ekmeğimize sürdüğümüz tereyağının azlığı Türkiye’nin suçudur*” diyen eski Yunan Genelkurmay Başkanı’nın sözü; 2010–2011 yıllarında memleketlerindeki ekonomik kriz nedeniyle, Yunan Donanması için alınması teklif edilen yeni savaş gemilerinin alınmaması üzerine, Yunanlı amirallerin “*aksi takdirde Türkiye bizi güçsüz zanneder*” şeklindeki beyanları; yine bu ekonomik kriz döneminde, krizi aşabilmek amacıyla, yabancılara Yunanistan topraklarında mülk edinme konusundaki kanunda değişiklik yapılırken, Türk Vatandaşlarının bundan ayrı tutulması gibi misaller şunu göstermektedir ki; Yunanistan hiçbir şart ve durumda Türkiye’ye karşı pozisyonunu, düşmanlığını asla değiştirmemektedir ve değiştirmeyecektir. Türkiye çeşitli zamanlarda ve konularda Yunanistan’a ve yeni bir devlet olarak ortaya çıkan Güney Kıbrıs Rum Yönetimi’ne karşı hep

³ NAMSA: NATO’nun lojistik destek birimidir. Başlıca görevi NATO milletler topluluğuna genel donanım ve yedek parça tedarikini organize etmek ve hali hazırda var olan silah sistemlerinin bakım ve onarım faaliyetlerini düzenlemektir.

müşamahakâr olur iken, Yunanistan'ın ve Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin Türkiye'ye karşı uluslararası arenada hiçbir konuda taviz verdikleri görülmemiş ve duyulmamıştır.

Mustafa Kemal'in doğduğu yıl, 1881'de Osmanlı Devleti Batı'dan aldığı borçlarını ödeyememiş ve Yunanistan'ın bugün yaptığı gibi iflas bayrağını açmıştır. Osmanlı'dan alacaklı devletler hemen kendi aralarında fikir birliği yapmak suretiyle, Osmanlı topraklarında kurdukları "Düyun-u Umumiye" sistemi ile devlet içinde devlet yapısıyla alacaklarını toplanan vergilerden mahsup etmek suretiyle almışlardır. Arkasından da ekonomik açıdan zayıflayan devleti kendi aralarında paylaşmışlar. Batı'nın bugün Yunanistan'a uyguladığı sistem ise, borçlarının ödenmesi için her türlü kolaylığı göstererek ekonomik krizden çıkmasını sağlamak olmuştur. Batı'nın bu iki millete davranışı, çifte standardı, onların kafalarının arkasındaki gerçek niyetlerini ortaya koymaktadır.

SONUÇ

Bu nedenle, Türkiye'nin millî siyasetine yön verecek tüm bireyler tarihî ve tarihle gelen tehdidi çok iyi bilmelidirler. "Kraldan çobanına kadar, beşikten mezara bütün hayatı boyunca Türk düşmanı olarak yetiştirilen" komşumuzun tarihten gelen "Megali İdea"sı ve bugün vücut bulmuş hali Türk insanı tarafından çok iyi bilinmeli ve bu husus millî eğitimin bir parçası olmalıdır. Her zaman gündeme getirilen "Yunanistan'daki Türk Korkusu" kavramı yeniden sorgulanmalıdır. Türk korkusu mu? Türk düşmanlığı ve nefreti mi? "Yurtta Sulh Cihanda Sulh" demek tehlikeyi tanımamak, bilmemek ve yok saymak değildir. Tehdit bütün boyutlarıyla ortaya koyularak tartışılır hale getirilmelidir. Güç ne kadar büyük olursa olsun atalet içerisinde olduğu sürece taarruzlara maruz kalmaya mahkûmdur. Oynanan oyunun ne olduğunu etüt ederek ortaya çıkarmanın önemi kadar misli ile mukabele etmek esastır. Psikolojik harbin yeni ve sıcak yüzü Kamu Diplomasisidir (Türkmenoğlu, 2005: 127). Başta ABD olmak üzere çoğu devlette olduğu gibi Yunanistan'da da bu kurum bakanlık düzeyinde etkili bir kurumdur. Millî Siyasetin tespit ve uygulanmasında etkin rol oynar. 1984 Eruh Baskını ile başlayan ve 30 yılda yaklaşık 50 bin insanımızın hayatlarına mal olan PKK faaliyetlerinin tasarlayıcısı ve yönlendiricisi bu kuruluş olmalıdır. Bu nedenle Türkiye de benzer kuruluşun etkinliğini artırarak, karşı tarafta filizlenecek her türlü fikri henüz oluşum safhasında tespit ederek daha eylem safhasına geçilmeden yok edecek tedbirleri almalıdır. Kriz aşamasından sonra alınacak tedbirler pahalı ve etkisi az olacaktır.

Batılıların "Şark Meselesi" diye isimlendirdikleri konu, Türklerin anavatanlarına gönderilerek Osmanlı topraklarının paylaşılması meselesidir. Batılılar bunun uygulamasını Trablusgarp Savaşı, Balkan Savaşları ve I. Dünya Savaşı ile gerçekleştirmeye çalışmışlardır.

Şark Meselesi, Türk milletinin öz topraklarına gönderilmesi meselesi henüz tam olarak gerçekleşmediğine göre, bitmemiştir. Bugün yaşadığımız dönemde uygulanan Şark Meselesi'nin Üçüncü Aşaması, bir zamanlar topla, tüfekte, kılıçla elde edemedikleri toprakların, bu sefer hile ile çeşitli oyunlarla Türklerin elinden alınmaya çalışılması aşamasıdır. İşte AB ve ABD'nin Türkiye üzerine uyguladıkları baskı ve sıkıştırma politikalarının, bu yöndeki faaliyetlerinin bu oyunun bir parçası olduğunu unutmamak gerekir. Bu, sömürgeci anlayışın günümüzde de şekil ve yöntem değiştirerek devam ettiğini göstermektedir. 21.Yüzyıla gelindiğinde, Cumhuriyetin kuruluşu ve Lozan'ın imzalanması ile bitmiş olduğunu zannettiğimiz bu siyasetin karşımıza "Büyük Ortadoğu Projesi" gibi değişik adlar altında takdim edildiği görülmektedir. Takdim sırasında ise, millî ve manevi değerlerimiz dejenere edilmeye çalışılmış, etnik ve mezhep çatışmaları çıkarmak için farklı yöntemler, insan hakları ve demokratikleşme gibi isimler altında sunulmuştur. Her ne şekilde ortaya çıkarsa çıksın, Şark Meselesi hâlâ Batı'nın zihninde unutulmayan ve zamanı geldikçe ısıtılarak Türk Milleti'nin önüne değişik

şekillerde getirilmeye çalışılan bir projedir. Bu durumun en son delili ise günümüzde “Büyük Ortadoğu Projesi (BOP)” adıyla takdim edilen ve Batı medeniyeti orijinli siyasi ve sosyal politikaların gündemimizi işgal etmesidir. BOP bölge ülkelerinin menfaatlerini korumak için değil, tıpkı 16. Yy.da Avrupalıların yaptıkları sömürgecilik uygulamalarıyla dolu olan “Şark Meselesi”nde olduğu gibi ABD ve AB menfaatlerini korumak için geliştirilmektedir. Bugün Batı medeniyeti, Şark Meselesi ile izahına çalıştığımız eski sömürgecilik metotlarını yeni bir versiyonla şekillendirerek BOP adıyla takdim etmektedir. Türkiye, bu projeye dâhil olmakla millî menfaatlerini korumak adına “egemenlik devrini” tartışır duruma gelmiştir. Daha ileride de üniter yapı tehlikeye girebilecek ve yeniden kontrolü ele alabilmek için çok geç olabilecektir. Bu durumda Türkiye, bu tür yapılanmaların ve açılımların dışında olmalı, ancak bu bölgede güçsüz bir ülkenin yaşama şansının olmadığı bilinci içinde tek güvendiğimiz güç olan Türk ordusunun daha fazla yıpratılması önlenmelidir. Millet, “Ne mutlu Türküm Diyene” ortak paydası altında, millî birlik ve beraberliğini güçlendirirken, devletin kalkınmasını hızlandırıp bölgesel güç olma konumuna ulaşılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aslanapa, O. “Yunanistan ve Helen Fikri (Megalo İdea)”, **Türk Düşüncesi**, C.8/9, S.15-16.
- Ateş, T. (2001). **Türk Devrim Tarihi**, 2. Baskı, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi.
- Başar, C. (1988). **Yunan Oyunu**, İstanbul: Sembol.
- Berk, B. (Temmuz 1958). “Kıbrıs ve Etrafındaki Bütün Mana”, **Türk Ruhu Dergisi**, S.14.
- Berk, B. (1962). **Patrikhane ve Kıbrıs**, İstanbul.
- Finkel, C. (2010). **Rüyadan İmparatorluğa Osmanlı İmparatorluğu’nun Öyküsü (1300-1923)**, İstanbul: Timaş.
- İnalçık, H. (Şubat 1964). “Şark Ortodoks Kilisesi ve Bulgar Eksarhiyası” Md., **Aylık Ansiklopedi**, No.:22.
- İnalçık, H. **İslam Ansiklopedisi**, C.7, “Mehmet II” Md.
- Karal, E. Z. (1983). **Osmanlı Tarihi**, C.5, Ankara.
- Kırbaki, Y. /Atina (09.08.2011). “Meriç’te dev hendek teftişi”, **Hürriyet**.
- Kırbaki, Y. /Atina (07.10.2012). “Darbeci Yunan’dan Bir Tuhaf Kitap”, **Hürriyet**.
- Kırbaki, Y. /Atina (29.11.2011). “Darbe’den hendekçi çıktı”, **Hürriyet**.
- Kırbaki, Y. /Atina (19.05.2012). “Türkçe bilen Yunan bakanın ilk icraatı” **Hürriyet**.
- Kocabaş, S. (1988). **Tarihte ve Günümüzde Türk-Yunan Mücadelesi**, İstanbul.
- Kutay, C. (1946). **Türk Kadını Dergisi**, C.2, Sayı:9.

Kutay, C. (1980). **Türkiye İstiklal ve Hürriyet Mücadeleleri Tarihi**, C.6.

Kürşat, F. (1978). **Egeli Belgelerle Kıbrıs'ta Yunan Emperyalizmi**, Ankara: Suret.

Meydan Larousse (1993). “Yunanistan” Md., Yay. Haz. Safa Kılıçoğlu, Nezihe Araz, Hakkı Devrim, C.12, İstanbul.

Öztuna, Y. (1966). **Türkiye Tarihi**, C.12, İstanbul.

Prof. Dr. Luvaris (Mart 1957) Universitas Der., (Türkçesi: **Türk Düşüncesi**), C. 8/9, S.15/16, Stuttgart.

Sabah Gazetesi, 28 Haziran 2007.

Sofuoğlu, A. (1996). **Fener Rum Patrikhanesi ve Siyasi Faaliyetleri**, İstanbul: Turan.

Sorel, A. (1998). **Avrupa ve Fransız İhtilali**, C.1, Ankara: MEB.

Soysal, M. (27 Haziran 2007). “Patrikhane'nin Kimliği”, **Cumhuriyet**.

Şahin, M. S. (1980). **Fener Patrikhanesi ve Türkiye**, İstanbul: Ötüken.

Terek, A. B. (Şubat 1970). “Yunan Hedefleri ve Stratejisi Karşısında Gerçekler ve Türkiye”, **BTTD**, S.29, İstanbul.

Türkmenoğlu, E. (Temmuz-Ağustos-Eylül 2005). “Ortodoks Birliği ve Türkiye”, **BTTD**, Sayı:102–103–104, İstanbul.

Türsan, N. (1987). **Yunan Sorunu**, Ankara: Genelkurmay.

Yalçın, E. (2008). **Atatürk Türkiye'sinde Ekümenik Ortodoks Patrikhanesi ve Bizans Projesi**, Ankara: Siyasal.

Yalçın, E. (2012). **Millî Mücadele'de Çerkeş**, Ankara: Ames Ajans Matbaacılık San. Ve Tic. Ltd. Şti.

Yalçın, E. (15 Aralık 2012). “Hangi Türkiye, Hangi Türkler?, ‘Megali İdea’ Yaşıyor”, **2023**, Sayı: 140, Ankara.